

Innhold

Innledning	9
Kapittel 1 Muntlighet i norske klasserom	15
Hva fant forskerne?	17
Hvilken lærdom kan vi trekke?	20
Kapittel 2 Muntlige framføringer i to klasser på ungdomstrinnet	22
Om demokrati og dialog	22
Motivering, følelser og verdier	23
Innhold og form: to mål som krysses	24
De to klassene og muntlige framføringer	25
Tverrfaglig prosjekt på Byskolen	25
Elevene evaluerer	26
«Hva foregår egentlig under det nivå som fins i de offisielle målformuleringer?»	27
De få engstelige	28
Muntlig på Drabantbyskolen	29
Rolle og individ, strategi eller følelser	31
Tolkende opplesing av dikt på Drabantbyskolen	32
Et dobbelt tegn	33
Språket i kroppen	36
De andre elevene	37
Kapittel 3 Muntlighet og skriftlighet i sammenheng	39
Tale og skrift som ulike språklige uttrykk	39
Tale og skrift som ulike tenkemåter og læringsformer	40
Muntlige sjangrer – ulike betraktningmåter	42
Noe er felles: muntligheten	46
Kapittel 4 Metaspråklig bevissthet som medium for læring	47
Språk og sosiale språk	47

Primærdiskurser og sekundærdiskurser	48
«Tilegning» og «læring» i det elevorienterte klasserommet	49
Tilsløringen av sosiale språk	50
«Å være seg selv»	50
Primærdiskursen er en verdidiskurs	52
Primære og sekundære diskurser i et norsk klasserom	53
Språklige kodeskifter	54
Kapittel 5 Samtaler i klasserommet	56
Hva kjennetegner samtaler i klasserommet?	57
De lærerstyrte helklassesamtalene	59
Elevstyrte gruppesamtaler	68
Utforskende fagsamtaler	69
Litterære samtaler	70
Sokratisk seminar – eksempel på en utforskende (tekst)samtale.	72
Samtaler som didaktisk virkemiddel	74
Kapittel 6 Med fokus på lytting i klasserommet	76
Kodeskifte: fra deltaker til tilhører.	76
Kunsten å lytte	77
Meningsskapende skjema	79
Å lytte etter informasjon	80
Å lytte kritisk	80
Å lytte empatisk	81
Den gode lytteren	81
Kapittel 7 Retorikk som erkjennelsesprosess og strategi.	83
Tidsbegrensning fremmer språkbevissthet	83
Hva er retorikk?	84
Retorikk som tale- og tolkningsstrategi	84
Retorikk og erkjennelse.	85
«Gudenes gave» eller metaspråklig bevissthet	86
En muntlig kultur.	86
Kairos – den retoriske situasjonen	86
Det ubevisste språket	87
Logos, patos og etos – retorikkens tre hovedbegreper.	88
Språklige våpen som virker	93

Kapittel 8 Framføringer som sammensatte tekster	96
Modal affordans og funksjonell spesialisering	98
Multimodalt samspill i elevframføringer	99
Kapittel 9 Vurdering av muntlige ferdigheter	102
Aktørene vurderer sitt publikum	104
Aktørene vurderer seg selv (egenevaluering)	105
Vurdering av multimodaliteten i framføringene	105
Bruk av faste kriterieskjemaer	106
Bruk av spesialiserte vurderingsskjemaer	106
Vurdering av muntlig til eksamen	110
Kapittel 10 Fortellinger, tolkning og metaspråk	116
Fortelling som kognitivt skjema i hverdagen	116
Fortelling og retorikk	117
Fortellingsmønstrene før og nå – stillstand, progresjon eller regresjon	118
Narrativ kompetanse	119
En muntlig kultur som aldri kommer tilbake	120
Fortelling før og små barn nå	121
Barnets første fortellinger	121
Seks viktige trekk ved alle fortellinger	122
Kapittel 11 «Muntlige ferdigheter» som mål i seg selv, og som middel til å få den tause til å tale	126
Max og høytlesing – fra angst til glede	126
Max og Johanne og dramatiseringer	127
Martin og rollespill	128
Tolkende opplesing	130
Lekens rollespill	130
Muntlig metodikk: praktiske oppgaver	133
Samtale- og lytteferdigheter	135
Innledende kommentar	135
Lyting	135
Sokratisk seminar	137

Framføringer, språk og strategi når fag skal formidles	138
Innledende kommentar	138
Kairos	138
Etos som bygges opp over tid	140
Etos i konteksten.	140
Patos – å appellere til tilhørernes følelser	142
Memoria	147
Actio	148
Muntlig debatt og argumentasjon	149
Fortellinger, sammensatte tekster og metaspråklig bevisstgjøring	150
Innledende kommentar.	150
To improvisasjonsøvelser som egner seg til å bryte isen	150
Fortelling og dramaturgi	151
Dannelseshelter og actionhelter	154
Litteratur	159
Register	166